

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Självvärdering

Lärosäte: Handelshögskolan vid Göteborgs universitet
Forskarutbildningsämne: Nationalekonomi
Licentiatexamen: Ja
Doktorsexamen: Ja

Aspektområde: område, miljö och resurser

Aspekt: Forskarutbildningsämne

I den allmänna studieplanen (ASP) för forskarutbildning i ämnet nationalekonomi på Institutionen för nationalekonomi med statistik på Handelshögskolan vid GU (GU-NEK) beskrivs forskarutbildningsämnet som följer:

”Nationalekonomi är ett samhällsvetenskapligt ämne med fokus på hur ett samhälle använder sina resurser och vilka effekter ekonomisk-politiska åtgärder ger upphov till.

Nationalekonomer använder teori och empiriska metoder för att studera beteenden och ekonomiska samband på mikroekonomisk och makroekonomisk nivå.” ([länk](#) till ASP)

På grund av nationalekonomins allmänt höga internationaliseringsgrad är det svårt att avvika i särskilt hög grad från hur forskarutbildningen sker på andra framstående institutioner i Europa och Nordamerika. Detta har i hög grad präglat hur vi kommit att definiera ämnet nationalekonomi och vårt upplägg för forskarutbildningen. Implicit innebär detta internationella fokus att vi ger mycket begränsat utrymme för alternativa inriktningar inom nationalekonomin såsom olika varianter av ”heterodox nationalekonomi”, etc. Det innebär också att GU-NEK inte ägnar mycket utrymme åt exempelvis doktrinhistoria eller ekonomisk historia. Möjligen har utvecklingen i Sverige och internationellt gått för långt mot ett mycket starkt fokus på teori- och metodkurser, på bekostnad av mer översiktliga och ”allmänbildande” kurser. Enligt vår bedömning särskiljer sig GU-NEK dock inte från inriktningen vid andra institutioner i Sverige på detta område.

Sedan nationalekonomin under senare år rört sig alltmer bort från ett fokus på matematiserad ekonomisk teori mot en mer empiriskt grundad forskning, upplever vi att förståelsen för och överlappningen med andra discipliner såsom psykologi, statsvetenskap, och klimatforskning, har ökat. Inte minst finns det starka kopplingar till ovan nämnda ämnen inom forskningen på GU-NEK.

Aspektområde: område, miljö och resurser

Aspekt: Personal

Handledning

Som framgår av Tabell 2 ([länk](#)) så deltar för närvarande 22 tillsvidareanställda forskare på institutionen i forskarutbildningen som handledare och lärare. Av dessa är 14 professorer och 5 är docenter. Även fyra visstidsanställda, biträdande lektorer bidrar till undervisningen.

Utöver dessa undervisar även ett antal gästprofessorer på vårt program såsom Per Krusell (SU, makro), Rohini Somanathan (New Delhi, development), Roland Hodler (Innsbruck, development), Laura Mayoral (Barcelona, ekonometri) och Ryo Okui (NYU Shanghai) (se [länk](#)). Dessa har eller har haft anställningar motsvarande 10-20 procent på GU-NEK.

Antalet aktiva doktorander i nationalekonomi är i skrivande stund (mars 2017) 32 stycken ([länk](#)). Antalet doktorander per fast anställd professor på forskarutbildningen är därför $32/14=2.38$, vilket måste anses vara ganska lågt (och därmed fördelaktigt). Antalet doktorander per disputerad tillsvidareanställd lärare på forskarutbildningen är 1.45.

Även om siffrorna ovan ger viktig information så är ju inte ett stort antal kvalificerade lärare en garanti för att matchningen mellan doktorandernas arbete och handledarnas kompetens är god. Dock är det vår erfarenhet att de doktorander som söker sig till och antas av oss ofta är mycket medvetna om och intresserade av den forskning som bedrivs på institutionen. Av den anledningen har det hittills varit relativt okomplicerat att matcha doktorander med handledare.

GU:s doktorandregler ([länk](#)) specificerar följande vad gäller handledarnas kompetens:

”10.4. Minst en av handledarna ska ha genomgått universitetets utbildning i doktorandhandledning eller motsvarande utbildning vid ett annat lärosäte.

10.5. Vid utseende av handledare ska en av handledarna vara minst docent eller motsvarande. Handledare kan rekryteras från annat lärosäte eller utanför akademien. Handledarna ska vara knutna till universitetet endera via anställning eller uppdragsavtal.”

Doktorandexaminatorn vid GU-NEK ser till att båda dessa villkor alltid är uppfyllda innan en handledare tillsätts. Liksom övrig undervisande personal har handledarna 10% arbetstid avsatt för egen utveckling.

Rent konkret går matchningen till på följande sätt: Vid starten år 1 tilldelas doktoranden två handledare vars expertis och forskningsintresse ligger nära doktorandens, ofta preliminära, intresseområden. Under år 2, med anledning av att avhandlingsarbetet skall påbörjas under år 3, görs sedan en översyn vad gäller handledarskap där doktoranden eventuellt byter handledare beroende på hur intresse och inriktning har utvecklats under kursarbetet. Denna process leds av prorektorerna med ansvar för forskarutbildningen men doktoranderna själva har stor möjlighet att påverka vilka handledare som slutligen tillsätts. Enligt ASP har varje studerande vid utbildningen på forskarnivå under sin aktiva studietid rätt till handledning motsvarande ett minimum av 288 klocktimmar. Denna tid inbegriper förutom själva mötestiden även för- och efterarbete, och motsvarar 5% av total årsarbetstid för två handledare under fyra år.

Doktorandreglerna vid GU specificerar även: ”10.6 Doktorand har rätt till byte av såväl huvudhandledare som biträdande handledare. Begäran ska vara skriftlig och ställas till prefekt. Begäran behöver inte motiveras. Prefekt ska vid en sådan begäran verka för ett snabbt och smidigt byte av handledare.”

Detta tillämpas självfallet även vid GU-NEK, även om vi hittills har fått in väldigt få sådana begäranden (se mer om byte av handledare under ”Doktoranders perspektiv”).

Genom löpande uppdateringar av de elektroniska individuella studieplanerna (ISP) följer sedan proprefekten hur handledningsarbetet för varje doktorand fortskrider. I det elektroniska systemet för individuella studieplaner kan specificeras hur kopplingen mellan examensmål, lärandeaktiviteter och examination utformas för den enskilda doktoranden för att säkerställa att samtliga examensmål examineras. I det elektroniska ISP-formuläret finns samtliga examensmål för doktorsexamen från den Examensordning som utgör bilaga till HF återgivna, och för vart och ett finns här möjlighet att ange hur uppfyllandet av examensmålet i fråga prövas för den enskilde doktoranden. Det kan här handla både om färdigställandet av avhandlingen, deltagande i kurser inom eller utanför institutionen, deltagande i konferenser på nationell eller internationell nivå, undervisning på grundutbildningen inom ramen för institutionstjänstgöring och olika former av samverkan med det omgivande samhället.

Ovanstående funktion vad gäller examensmål i GU:s elektroniska ISP-mall har nyligen introducerats och vid GU-NEK innehåller de flesta ISP ännu en begränsad mängd information om hur vi exakt uppfyller examensmålen. ISP uppdateras minst en gång om året och under den närmaste tiden kommer dessa successivt att uppdateras med info om uppföljning av examensmål.

Proprefekten är doktorandexaminator för alla doktorander förutom de han/hon själv handleder (29 st). I övriga fall är prefekten examinator. Detta innebär att de olika momenten bedöms på ett likartat sätt för de enskilda doktoranderna. Prefekt och proprefekt följer även upp handledningen av doktoranderna vid de individuella utvecklingssamtal som varje år genomförs med handledarna på forskarutbildningen. Vid dessa samtal ingår som en stående punkt hur handledningen av doktoranderna fortskrider och ger ett bra tillfälle att diskutera och eventuellt komma överens om förändringar i handledningsrutiner, om sådana anses behövas.

Enligt vår uppfattning är antalet handledare och deras sammantagna kompetens på GU-NEK i stort sett adekvat vad gäller utbildningens omfång i termer av antalet doktorander. Möjligen är dock programmet något underdimensionerat med tanke på tillgängliga handledarresurser. Under det närmaste året kommer GU-NEK att analysera om det finns möjlighet att expandera forskarutbildningen, trots generellt stigande kostnader för att utbilda doktorander. Vi vet att intresset för utbildningen är mycket högt (över 200 sökande från hela världen år 2016), att våra handledarresurser är goda, och att kvaliteten på avhandlingarna (enligt vår subjektiva bedömning) har ökat över tid.

Aspektområde: Område, miljö och resurser

Aspekt: Forskarutbildningsmiljö

Institutionens forskarmiljö

Den nationalekonomiska forskningen på GU-NEK är aktiv inom flera områden såsom beteendekonomi, utvecklingsekonomi, miljöekonomi, arbetsmarknadsekonomi, rättslig ekonomi, hälsoekonomi, finansiell ekonomi, ekonometri samt industriell organisation. Vi har på senare år aktivt rekryterat forskare inom arbetsmarknadsekonomi (1 prof, 3 post dok), makro (1 post dok, 2 gästprofessorer), hälsoekonomi (1 prof, 2 postdok) samt ekonometri (1 prof, 1 bitr lektor). Vårt mål har varit att stärka vår kompetens inom nationalekonomins kärnområden som komplement till vår traditionellt starka fokus på miljö- och utvecklingsekonomi. På det hela taget är tillämpad mikroekonomi ("applied micro") en bra beskrivning av den största delen av forskningen vid institutionen.

Totalt sett arbetar 14 professorer, 26 lektorer/bitr lektorer, och 16 forskare/postdok på institutionen, dvs totalt 56 disputerade personer (se Tabell 1 sektionen nedan). Utöver detta tillkommer ca 10 gästforskare och seniorprofessorer som jobbar deltid på tidsbegränsade anställningar, samt tillfälliga gäster som stannar kortare eller längre perioder på institutionen. Med några få undantag har samtliga anställda lärare/forskare forskning i sin tjänstgöringsplan.

Forskningen är nästan uteslutande inriktad mot publicering i välrenommerade internationella tidskrifter inom nationalekonomi. Under 2014 publicerade forskare med affiliering till institutionen 70 artiklar i peer-review tidskrifter, under 2015 60 artiklar, och under 2016 44 artiklar. Ett skifte har under senare tid skett från kvantitet till kvalitet vad gäller publicering. Bland toppublikationerna under denna treårsperiod märks författarbidrag av fast anställda forskare i t ex *Journal of Finance*, *AEJ: Applied*, *Review of Financial Studies*, *Journal of Public Economics*, *AEJ: Economic Policy*, *Economic Journal*, och *Journal of the European Economic Association*. I webbportalen Repec's ranking över nationalekonomiska institutioner och forskare rankas GU-NEK som tredje institution i Sverige (efter SSE och IIES). (<https://ideas.repec.org/top/top.sweden.html>, 18/1, 2017). I U Tilburgs senaste ranking över institutioner i världen återfinns GU-NEK på 91 plats och som andra institution i Sverige (efter SU men före SSE) (<https://econtop.uvt.nl/rankinglist.php>).

Institutionens egna forskning presenteras i regel först på seminarier på institutionen, på konferenser eller workshops, eller via inbjudan inom andra institutioners seminarier. Under avhandlingsperioden garanteras doktorander 15000 kr per år för att presentera på eller närvara vid konferenser och kurser utanför institutionen. Artiklar läggs sedan som regel ut som working papers i institutionens egna working paper-serie på Swopec, *Working Papers in Economics*, <http://swopec.hhs.se/gunwpe/>. Därefter skickas de vanligen till tidskrift för peer review.

Institutionen har flera seminarier där externa forskare presenterar sin forskning. Den viktigaste serien kallas *General Economics Seminar* (GES) och hålles varje tisdag, 12.05-13.00. Proprefekten utser för en termin i taget två juniora forskare som har ansvar för planering, inbjudan, och värdskap för de externa seminariepresentatörerna.

GU-NEK står även regelbundet värd för nationella och internationella workshops och konferenser. År 2013 organiserade institutionen konferensen EEA-ESEM, som är den största nationalekonomiska konferensen i Europa med ca 1700 deltagare. År 2018 kommer miljögruppen på institutionen att stå värd för den största miljöekonomiska konferensen i världen; WCERE. År 2016 arrangerade institutionen den Nationella konferensen i

nationalekonomi. Bland många mindre arrangemang märks dessutom t ex den nationella konferensen ASWEDE i utvecklingsekonomi och i juni 2017 kommer samma grupp att organisera den nordiska Nordic Conference in Development Economics för ca 100 deltagare.

Forskare på GU-NEK deltar även regelbundet som nyckelpersoner i externa internationella forskningssammanhang. Åtminstone fem forskare har redaktörskap eller biträdande redaktörskap för internationella forskartidskrifter och våra forskare genomför regelbundet referee-uppdrag för internationella tidskrifter och för forskningsråd. T ex var professor Måns Söderbom ledamot av Vetenskapsrådets bedömargrupp HS-B under 2013-2015.

Under de senaste åren har institutionens forskare varit mycket aktiva i olika medier. Exempelvis har forskaren Joakim Ruist upprepade gånger deltagit i TV och radio med anledning av frågor kring flyktingar och internationell migration. Professor Thomas Sterner är också ofta i media när det gäller frågor kring klimat- och miljöekonomi. Olika forskare har under året publicerat debattartiklar i Dagens Nyheter, Dagens Samhälle, m fl. Vad gäller vårt deltagande i olika policysammanhang kan nämnas docent Katarina Nordblom som sedan 2015 är ledamot av SNS vetenskapliga råd. Professor Ola Olsson tjänstgjorde under 2014-2015 som ledamot av SIDA:s forskningsråd.

Institutionens forskare samverkar i olika konstellationer med forskare vid ett flertal institutioner vid GU samt vid andra institutioner i Sverige och internationellt. Samverkan är snarare en regel än ett undantag som t ex framgår av inskickade publikationsdata. Miljöekonomiska enheten har t ex ett utvecklat samarbete med institutionen för fysisk resursteori på Chalmers. Bland många andra konkreta exempel kan nämnas att docent Pelle Ahlerup nyligen beviljades ett större forskningsanslag från VR ("Klimatförändringar och ekonomisk tillväxt", 2016-02119) tillsammans med forskare vid Statsvetenskapliga institutionen vid GU.

Doktorandernas integration i forskarmiljön

Doktoranderna ingår som regel i en löst sammansatt forskargrupp där en eller flera professorer ingår och ofta är handledare till doktorander i gruppen. Gruppen möts i samband med löpande ämnesspecifika seminarier på institutionen.

Som ett exempel kan nämnas den informella gruppen kring "Labour/Applied Micro". I gruppen ingår tre professorer med lite olika inriktning (Randi Hjalmarsson, rättslig ekonomi; Mikael Lindahl, arbetsmarknadsekonomi; samt Aico van Vuuren, ekonometri). Även ett antal yngre, internationellt rekryterade post docs ingår i gruppen, liksom doktorander. Varannan torsdag kl 12 håller gruppen ett seminarium i serien "LAM – Labor Applied Micro Seminar". Deltagande är öppet för alla som vill närvara men fokus ligger på forskning i ett tidigt skede kring professorernas forskningsområde. Seminarierna är "brown bag" seminarier så deltagarna äter i regel också lunch tillsammans i en informell anda.

Liknande seminarieserier finns för finans, hälsoekonomi, utvecklingsekonomi, miljöekonomi och betéendekonomi. Det finns ett informellt krav på doktoranderna att delta i seminarierna som anordnas av forskare i respektive grupp som doktoranderna tillhör. I ASP finns även ett formellt krav att doktoranderna ska närvara vid minst 12 seminarier per år. Detta ger doktoranderna ett mycket bra tillfälle att tillgodogöra sig den senaste forskningen och att lära av presentatörerna. Regelmässigt uppmanar vi även forskare och doktorander att träffa de inbjudna talarna för korta möten där forskning diskuteras.

Sammanfattningsvis menar vi att den allmänna forskningsmiljön vid GU-NEK bör betraktas som god. Även om detta förmodligen kan ses som ett nödvändigt villkor för att bedriva en framgångsrik forskarutbildning, är det knappast ett tillräckligt villkor. Ett framgångsrikt doktorandprogram beror i hög utsträckning också på hur utbildningen organiseras, administreras och genomförs.

Organisation och uppföljning av forskarutbildningen

Prefekten är ytterst ansvarig vid institutionen för forskarutbildningen men ansvaret är delegerat till proprefekten med ansvar för forskning och forskarutbildning (fn professor Ola Olsson). Proprefekten är ordförande i institutionens Forskar- och forskarutbildningskommitté (FFUK-NEK) som bereder ärenden relaterade till forskning och forskarutbildning inför formellt beslut av prefekt. I FFUK-NEK ingår samtliga professorer på institutionen och även en doktorandrepresentant. Bl a bereds alla befordringsärenden inför beslut på institutions- och fakultetsnivå. Proprefekten och FFUK-NEK bereder också alla frågor som berör forskarutbildningen, inklusive antagning, kursprogrammets innehåll och lärarsammansättning, samt övergripande regler och rekommendationer för avhandlingarna. Den löpande översynen av utbildningen görs av proprefekten och av forskningsadministratören, som rapporterar och följer upp eventuella problem vid möten med FFUK-NEK. FFUK-NEK håller 5-6 möten per år.

Sedan ett antal år tillbaka sker antagning av doktorander på GU-NEK vart annat år (2014, 2016, 2018, osv). Vid 2016 års antagning utlystes doktorandtjänsterna vid GU:s centrala webbportal men spreds även på internationella webbsidor. Precis som för de flesta övriga institutioner i Sverige var deadline på vårvintern (1 feb) och institutionen fick ca 210 ansökningar från hela världen med varierande kvalitet. Efter möte i FFUK-NEK utsågs därefter en antagningskommitté på fyra personer (inklusive proprefekt) som gick igenom alla ansökningar i syfte att göra ett urval bland de sökande för vilka grundläggande och särskild behörighet uppfylldes. Detta urval gjordes ”med hänsyn till den sökandes förmåga att tillgodogöra sig utbildningen, HF 7 kap § 41”¹, med utgångspunkt i de kriterier som specificerats i ASP. När ett 10-tal toppkandidater identifierats hölls intervjuer med samtliga sökande i Göteborg eller via Skype. I maj hade vi slutligen 6 doktorander som accepterat ett erbjudande om doktorandtjänst fr o m den 1 sep, 2016. Av dessa var 5 kvinnor och 1 man. På liknande sätt har antagningen skett under tidigare år, även om vi detta år tog in färre doktorander än tidigare. Anledningen är de betydligt högre kostnaderna för doktorandanställningar, samt att SIDA upphört med att finansiera doktorander från utvecklingsländer. Denna grupp utgjorde tidigare en ansevärd del av varje doktorandkohort.

Det totala antalet doktorander vid GU-NEK är just nu 32. Av dessa är 20 utländska (62%) och en majoritet är kvinnor (18 st, 56%). 19 stycken är anställda på det allmänna programmet medan resterande antingen är SIDA-finansierade, doktorander på särskilda forskarskolor, eller industridoktorander. Medelåldern är 31.5 år och medianåldern 31 år.

Som nämnts ovan kommer en viktig fråga inför framtiden vara hur vi kan finansiera ett forskarprogram med rimligt omfång, trots stigande kostnader. Att anta 6 doktorander vart annat år är inte en rimlig nivå i längden. För kursverksamheten hade en grupp på 10-12 doktorander varit mera optimal. En nackdel för vår del är att vi inte kan samordna kurser lika lätt med andra näraliggande institutionen som man t ex gör i Stor-Stockholm. Vi noterar även att nationella forskarutbildningsprogram eller nätverksprogram finns i flera länder, t ex

¹ Se avsnitt 3.4 i styrdokumentet *Antagningsordning för utbildning på forskarnivå*, Göteborgs Universitet (2015).

Nederländerna och i Tyskland. Förmodligen kommer det i framtiden att krävas ett ökat samarbete mellan institutionerna i Sverige för att med nuvarande regler kunna hålla uppe en forskarutbildning på rimlig nivå. Institutionen kommer också att arbeta vidare på att hitta nya finansieringskällor för doktorandanställningar. Även att öka samarbetet med andra institutioner inom GU, kan vara ett alternativ vid enstaka kurser.

Aspektområde: Utformning, genomförande, resultat

Aspekt: Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Översikt av utbildningen

Nedanstående översikt syftar till att ge en bakgrund till de tre sektionerna nedan som gäller måluppfyllelse, utformning, genomförande och resultat.

Forskarutbildningen på institutionen inleds med obligatoriska kurser i matematik, mikroteori, makroteori, samt ekonometri. Mikroteori, makroteori samt ekonometri utgör kärnan i nationalekonomiska forskarutbildningar världen över och så gäller även vid GU-NEK. Internationellt erkänd kurslitteratur används, liksom artiklar från väletablerade nationalekonomiska forskartidskrifter. Första årets kurser (60 hp) är obligatoriska för samtliga doktorander på utbildningen och alla får därför en genomgång av de grundläggande kärnkunskaperna inom ämnesområdet. Kurserna ges av etablerade forskare på respektive områden som själva genomför betydande forskning i samma eller angränsande områden.

Under det andra året på forskarutbildningen ges dels en obligatorisk kurs Academic writing (15 hp, se mer information om denna kurs nedan) samt mer specialiserade, valbara kurser som doktoranden, efter diskussion med handledare, väljer beroende på intresse. De valbara kurserna omfattar 30-45 hp, beroende på antagningsår. Kurserna kan antingen tas på institutionen, på andra institutioner i Sverige, eller på lämpliga institutioner utomlands. Valbara andraårskurser som ges vid GU-NEK är t ex utvecklingsekonomi, beteendekonomi, arbetsmarknadsekonomi, ekonometri, spelteori, etc. Typiskt sett brukar även doktorander från andra lärosäten delta i dessa kurser. Även läskurser kan ges om antalet deltagande doktorander för en viss kurs är lågt.

Under avhandlingsarbetet (innefattande 120-135 hp beroende på antagningsår) skriver doktoranden en sammanläggningsavhandling omfattande 3-4 vetenskapliga artiklar enligt normen för internationell artikelpublicering inom ämnet. En av dessa artiklar designeras vara ”job market paper” som doktoranden förväntas lägga ned särskilt mycket arbete på. Målet med denna artikel är att ha en särskilt stark del av avhandlingen som doktoranden kan visa upp när vederbörande söker jobb antingen på den internationella akademiska arbetsmarknaden eller på annat håll. Samtliga artiklar i en avhandling ska ha som mål att vara ”publiceringsbara” i erkända facktidskrifter, men vi kräver inte att artiklarna ska vara publicerade vid disputationstillfället. Detta är också standard vid bättre lärosäten internationellt, eftersom det ofta tar flera år att få en artikel publicerad i en bättre tidskrift, räknat från tidpunkten då den först skickades in.

Utbildningens mål

ASP specificerar följande mål för doktorandutbildningen i nationalekonomi vid GU-NEK:

”För doktorsexamen skall doktoranden:

- Ha ett brett kunnande inom ämnet nationalekonomi, och en systematisk förståelse av forskningsområdet; samt en djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet.
- Visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med nationalekonomiska metoder i synnerhet.
- Ha förmåga att genomföra vetenskaplig analys och syntes av hög kvalitet, samt kunna genomföra självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer.

- Visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar, samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete.
- Med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen i ämnet nationalekonomi.
- Visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt.
- Visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap.
- Visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.
- Visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar.
- Visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.”

Allmänt om examination och uppföljning

Examinationen på forskarutbildningen sker genom två huvudsakliga moment; kurser samt avhandling. Som beskrivits ovan inleds doktorandstudierna vid GU-NEK (och vid de flesta andra större universitet) med ett obligatoriskt kursprogram på ett år. Detta kursprogram innefattar mikro, makro, matematik, och ekonometri. Även om doktorander vid GU-NEK sällan väljer att specialisera sig inom t ex makroekonomi, så kräver vi att alla doktorander följer och examineras i en kurs i makroekonomi om 10 hp. Anledningen är just att säkra att doktoranderna har en bred kunskap och förståelse för ämnet, även inom de områden som de inte kommer att beröra i sin forskning. Dessa förstaårskurser examineras via tentamina, antingen traditionella salsskrivningar eller muntliga examinationer.

Under andra året går doktoranderna i huvudsak valbara kurser som oftast är mer inriktade mot deras forskningsområde, exempelvis miljöekonomi eller industriell organisation. Examinationen på dessa kurser genomförs ofta i form av ”mini paper”-skrivande där doktoranden formulerar en frågeställning och gör en preliminär analys som sedan kan utvecklas till ett längre fullständigt avhandlingskapitel. Här finns extra tillämpade metodkurser, t ex fördjupningskurser i ekonometri och experimentell ekonomi, som till stor del är ämnade att stärka doktorandens praktiska färdigheter på dessa områden. Institutionen följer upp de forskarstuderandes kursmoment och stämmer av att alla poäng verkligen tagits. Tidigare förekom det ibland att doktoranderna hade kurser kvar när de disputerade. Idag har alla forskarstuderande som kommer att disputerat till våren sina kurser avklarade.

Doktorander går även en obligatorisk andraårskurs på 15 hp som kallas Academic Writing som är direkt ämnad att förbereda doktoranderna inför avhandlingsfasen. Utifrån konkreta exempel går de undervisande forskarna igenom hur man hittar forskningsidéer, hur man kommer fram till en research design, samlar och bearbetar data, skriver artikelns olika delar, presenterar artikeln på seminarier, och löpande reviderar artikeln på grundval av de synpunkter man får längs vägen. Även publiceringsstrategi och andra användbara färdigheter som att skriva en referee-rapport, tas upp på kursen. Syftet är att ge doktoranden de praktiska färdigheter som en forskare i nationalekonomi behöver.

Som regel utförs en utvärdering efter varje genomgången kurs. Kursansvariga lärare får ta del av denna utvärdering och vid behov diskuterar proprefekt tillsammans med lärare om något

behöver förändras. En stående punkt vid möten med FFUK-NEK är en diskussion om hur momenten på forskarutbildningen fortskrider.

Kunskap och förståelse

Det första och andra målet i ASP fokuserar särskilt på ”brett kunnande”, ”systematisk förståelse” och en ”förtrogenhet med vetenskaplig metodik”. Första årets mycket breda kurser inom samtliga kärnområden inom nationalekonomi, alltifrån mikro- till makroekonomi, syftar just till att få denna breda kunskap och förståelse för ämnet. Första året innehåller också rena metodkurser i t ex ekonometri och matematik som är ämnade att ge doktoranderna förtrogenhet med den vetenskapliga metodik som sedan tillämpas i avhandlingsarbetet.

Exempel

I följande [länk](#) visas ett exempel på en kursplan från första årets obligatoriska kurser. Kursen är Mathematics I som gavs som första kurs under hösten 2016. Kursen är huvudsakligen en metodkurs som syftar till att förbereda doktoranderna för de teoretiska kurserna i mikro- och makroteori samt ekonometri som kommer senare i programmet. Huvudlärare och kursansvarig var docent Katarina Nordblom. Kursen specificerar ett antal lärandemål. Under ”Kunskap och förståelse” specificeras t ex ett mål vara att doktoranden ska få ”An intuitive understanding of the various mathematical tools used in economic theory.” Kursen examineras genom sedvanlig skriftlig tentamen.

Aspektområde: Utformning, genomförande, resultat

Aspekt: Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Färdighet och förmåga

Som framgår av utbildningens mål ovan förväntas doktoranderna efter genomgången utbildning ”Ha förmåga att genomföra vetenskaplig analys och syntes av hög kvalitet” samt att ”med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen i ämnet nationalekonomi”. Båda dessa färdigheter examineras i huvudsak genom avhandlingsarbetet. Såsom beskrivits ovan handlar avhandlingsarbetet i regel om att analysera samhällsvetenskapliga frågeställningar med hjälp av adekvata vetenskapliga metoder. Tillsammans med eventuella medförfattare skriver doktoranden ”papers” som beskriver bakgrund, problemformulering, presentation av metod och data, samt presentation och diskussion av resultat.

ASP beskriver även att ett viktigt mål är: ”Visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar, samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete.”

En viktig aspekt i vår forskarutbildning är just att främja doktorandernas förmåga att jobba som självständiga forskare. Här finns möjligen en ganska stor skillnad mellan dagens avhandlingsskrivande i nationalekonomi och hur det såg ut längre tillbaka i tiden. Idag skriver doktoranden väldigt ofta tillsammans med en eller flera medförfattare, ibland ganska seniora forskare eller med handledare. Vi anser att samförfattarskap under ett tidigt skede av avhandlingsarbetet med seniora forskare är ett utmärkt sätt för doktoranden att på nära håll lära sig hur man bedriver och presenterar forskning.

För att trots allt främja självständighet har vi som krav att minst en av artiklarna i avhandlingen, men ofta fler, ska vara egenförfattad. Vi rekommenderar även doktorander att deras ”job market paper” bör vara egenförfattat.

Förutom sedvanlig skriftlig presentation av forskningen i artiklar övar vi också löpande doktorandens förmåga att på ett effektivt sätt presentera och argumentera för sin forskning i en seminariesituation. Som specificeras i ASP så förväntar vi oss att doktoranden presenterar samtliga avhandlingskapitel på olika typer av seminarier. Härvidlag används särskilt seminarieserien General Economics Workshop (GEW) på onsdagar, 12.05-13.00, liksom de workshops som organiseras av respektive forskargrupp (labor, development, environment, behavioral, finans, etc). Doktoranderna måste också genomföra en obligatorisk presentation av sin forskning på en doktorandkonferens som hålls under en hel dag, fylld med doktorandpresentationer, under senvåren. Detta har med gott resultat genomförts i tre år.

Innan disputation ska även ett slutseminarium hållas med en extern granskare. Denna externa granskning är en viktig del i uppföljningen av avhandlingens kvalitet.

Arbetsmarknadskandidater som är inne på sitt sista år håller också ett ”job market talk” under hösten på institutionen innan de går ut på den akademiska arbetsmarknaden. De forskarstuderande uppmuntras även att åka på konferenser och seminarier utanför GU. Institutionen ger doktoranderna varje år (från år 3) möjligheten att söka ett resebidrag på 15.000 kr och uppmuntrar och ger tips om att söka andra bidrag. Många av institutionens forskarstuderande gör sk ”field work” utomlands som en del av avhandlingsarbetet.

Aspektområde: Utformning, genomförande, resultat

Aspekt: Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Forskningsetik

Inom nationalekonomisk forskning tvingas forskare ofta att förhålla sig till diverse forskningsetiska frågor. På GU-NEK kan det t ex handla om hur man använder registerdata från statliga myndigheter, hur experimenten i experimentell ekonomi utförs, eller hur resultaten från en randomiserad intervention tolkas och används. På senare år har ett antal forskningsetiska frågor lyfts fram inom nationalekonomin, t ex hur jakten på signifikanta och robusta samband påverkar vilka variabler som inkluderas i en statistisk analys eller hur det verkar finnas en bias mot ”nollresultat”, dvs att studier där inga signifikanta resultat kan påvisas ofta är svårare att publicera, trots att ett nollresultat kan vara lika viktigt för vår förståelse av de faktiska sambanden.

På GU-NEK finns en stor grupp med experimentella ekonomer som ofta, i sin forskarvardag, har att värdera t ex vilka interventioner i ett experiment som är lämpliga och etiskt försvarbara. Här finns också en stor vana vid att diskutera sådana frågor. Etiska frågor tas även upp i den avhandlingsförberedande kursen Academic writing. På en del områden där etiska frågeställningar inte lika ofta uppstår, är medvetenheten mindre. Rent allmänt anser vi att forskningsetik är ett område där både GU-NEK och andra institutioner kan stärka sin forskarutbildning.

På Handelshögskolan vid GU har fakultetsledningen tagit initiativ till en gemensam forskarutbildningskurs i forskningsetik som vi ämnar göra obligatorisk på vårt program. Innan en längre kurs är på plats kommer samtliga doktorander att gå en obligatorisk endagskurs planerad till den 1 juni 2017. Vi ser framför oss att forskningsetiska frågor kommer att diskuteras mer i framtiden och vi kommer under våren att följa upp hur de olika momenten på forskarutbildningen efterlever de ökade kraven på medvetenhet och problematisering av etiska frågor inom utbildningen. Under våren kommer institutionen också att tillsätta en arbetsgrupp från vilken doktorander och andra medarbetare kan få rådgivning i etiska frågor. Gruppen kommer att bestå av prefekt, proprefekt, samt ytterligare två erfarna forskare.

Forskningskommunikation

Frågan om hur forskningsresultaten används utanför den vanliga vetenskapliga kommunikationen, är en annan viktig aspekt. Som nämnts ovan är det möjligen ett långsiktigt problem för nationalekonomin att incitamenten för att popularisera och tillgängliggöra forskningsresultat för en bredare allmänhet, är mycket svaga idag. För befordran till professor finns vissa krav på att forskare även ska ha genomfört den tredje uppgiften på ett tillfredsställande sätt. Möjligen skulle det finnas skäl att stärka doktorandernas färdigheter vad gäller förmedling av kunskaper till allmänhet, media, etc. Sedan några år tillbaka har vi en heltidsanställd kommunikatör på GU-NEK som hjälper doktorander och forskare att sprida information om forskningen, men vi har ingen obligatorisk kurs för detta ändamål.

Vetenskapens möjligheter och begränsningar

Självfallet bör nationalekonomiska forskare, liksom alla andra, vara medvetna om vetenskapens begränsningar. Vad en modell eller ett empiriskt resultat kan ge svar på, och vad de inte kan ge svar på, är frågor som analyseras explicit både inom kursdelen men framförallt

inom avhandlingsarbetet. Samtidigt menar vi att det är viktigt att uppmuntra ett vetenskapligt förhållningssätt mer allmänt inom doktorandutbildningen, och vi uppmuntrar doktoranderna att studera alla möjliga samhällsfenomen och problem. Nationalekonomer vid vår institution har t ex, med framgång, använt metoder som innehåller matematiskt grundad teori och ekonometri för att studera frågor relaterade till klimatförändringar, svält, antibiotikaresistens, HIV i södra Afrika, etniska rensningar i Darfur, samt människors (begränsade) samarbetsbenägenhet för att lösa sociala dilemman. Trots att vi lever i tider av en ökande faktaresistens och förakt för expertis, anser vi att man snarare bör anamma ett vetenskapligt synsätt på flera områden, t ex hur grundskolan ska organiseras, hur bistånd kan ge bäst resultat eller hur ”nudging” kan användas för att korrigera problematiska mänskliga beteenden.

Arbetslivets perspektiv

Under de senaste åren har forskarutbildningen på GU-NEK förändrats på flera sätt för att bättre stämma överens med kraven från den internationella akademiska arbetsmarknaden för nationalekonomiska forskare.

Den första förändringen var att kraven för en avhandling minskades från att innehålla 4-5 artiklar till 3-4. Vidare infördes kravet att en av artiklarna, oftast doktorandens bästa artikel eller den som låg närmast doktorandens "identitet" som nationalekonom, utsågs till "job market paper" (JMP) i samråd mellan doktorand och handledare. Vi reviderade också anvisningarna till opponenter vid disputationen så att denne förväntades lägga ned extra mycket uppmärksamhet på JMP. Vidare infördes att doktoranden själv skulle presentera sin avhandling kort på själva disputationen under ca 20 min. Allt detta gjordes med syfte att stärka doktorandens konkurrenskraft på den internationella arbetsmarknaden. Ett annat syfte var att lyfta fram vikten av kvalitet snarare än kvantitet i avhandlingsarbetet.

Efter denna förändring gick vi vidare för att ytterligare stärka doktorandens anställningsbarhet. Vi klargjorde från första dagen på utbildningen att målet var att hitta en extern anställning efter studierna enligt den anglosaxiska modellen och vi stärkte gradvis stödet inför doktorandens sista år. Bland annat lade vi upp en hemsida där vi presenterar våra kandidater, vi införde övningsintervjuer för att förbereda dem för riktiga intervjuer, och vi gav doktoranderna möjlighet att presentera sina JMP på institutionen så att de seniora forskarna kunde ge feedback på hur presentationen kunde förbättras. Handledare utvecklade sin färdighet att skriva rekommendationsbrev för sina doktorander.

Genom att GU-NEK började rekrytera postdoks och stipendiefinansierade forskare externt på den internationella marknaden, växte även kunskapen bland våra egna doktorander om hur en kandidat blir mer attraktiv inför anställning. Under januari-februari har under de senaste åren seminarier hållits med kortlistade internationella kandidater som sökt tjänster hos oss. Dessa seminarier har berikat institutionens seminarieverksamhet och givit våra egna doktorander ett utmärkt tillfälle att lära av nyblivna forskare från framstående institutioner runt om i världen.

Förutom sin vanliga forskarutbildning på fyra år (240 hp) ges doktoranderna dessutom möjlighet till institutionstjänstgöring omfattande ca 20 % under de tre sista åren. Denna innefattar oftast undervisning på olika nivåer men kan även innebära administrativt arbete. Doktoranden får genom detta arrangemang en förlängd tid på institutionen fram till våren år 5. Vi tror att detta ger en bättre matchning med den internationella arbetsmarknaden och förbereder doktoranden för att kunna utföra även undervisning och administration på sin nästa anställning.

Vår framgång med att placera våra doktorander på universitet utomlands har varit tämligen god men kan förstärkas. Tabell 1 nedan visar vart de 20 senaste doktoranderna, som antingen disputerat eller har disputation under våren 2017, arbetar idag. Doktoranderna för 2017 har fått jobb redan innan de disputerat. Under de senaste åren har kandidater som t ex Anja Tolonen (disp 2015) fått anställning vid ett institut på Columbia University, Oana Borcan (2015) på University of East Anglia, och Simona Bejenariu (2015) på SOFI i Stockholm. Även ett antal tidigare exempel finns såsom Måns Söderbom (2000, Oxford) och Andreas Kotsadam (2011, Oslo), har vi hittills haft begränsad framgång med att placera kandidater på någon av de allra främsta institutionerna. Detta är ett mål inför framtiden. Vi tror att vårt fortsatta arbete med att stärka avhandlingarna och GU-NEKs allmänna anséende, är vägen framåt för att våra doktorander ska bli ännu mer attraktiva på den internationella marknaden.

Tabell 1: “Job placement” bland de 20 senaste disputerade doktoranderna vid GU-NEK

2017

Andrea Martinangeli

Senior Research Fellow, Max Planck Institute for Tax Law and Public Finance, Munich

Yuanyuan Yi

Consultant, Agricultural and Rural Development Unit, Development Research Group of the World Bank, Washington DC

Lisa Björk

Post-doctoral researcher, MultiTip project, Heidelberg University

2016

Emil Persson

Researcher, Centre for Research Ethics & Bioethics, Uppsala University

Oana Borcan

Lecturer, University of East Anglia, Norwich, UK

Reda Moursli

Assistant Professor at Wesleyan University, Connecticut, US

2015

Xiao-Bing, Zhang

Assistant Professor, Renmin University, China

Marcela Jaime

Assistant Professor, University of Concepción, Chile

Van Diem Nguyen

Assistant Professor, University of Navarra/ Pamplona, Navarra, Spain

Anja Tolonen

Assistant Professor, Barnard College, Columbia University, New York City, US

Sied Hassen

Assistant professor, Mekelle University, Mekelle, Ethiopia

Simona Bejenariu

Post-doctoral researcher, Swedish Institute for Social Research (SOFI), Stockholm, Sweden

Denis Remidius Ruhinduka

Lecturer, University of Dar es Salaam

2014

Qian Weng

Assistant Professor, Renmin University, China

2013

Lisa Andersson

Researcher, OECD France

Haileelassie, Medhin

Post-doc, Dept of Economics, University of Gothenburg, Sweden

Kristina Mohlin

Researcher, Environmental Defense Fund, New York, USA

Jorge Alexander Bonilla Londono

Assistant Professor, Los Andes University, Colombia

Xiojun, Yang

Post-doc, National School of Development, Peking University, China

Anna Nordén

Sustainable Development Solutions Network (SDSN)

Joakim Ruist

Researcher, Dept of Economics, University of Gothenburg, Sweden

Simon Wagura Ndiritu

Assistant Professor, Stratmore University, Nairobi, Kenya

Hailemariam, Teklewold Belayneh

Researcher EFD, EDR, Addis Abeba, Ethiopia

Michele Valsecchi

Post-doc, Dept of Economics, University of Gothenburg, Sweden

Vår forskarutbildning har för närvarande en stark inriktning mot den akademiska arbetsmarknaden och därmed en mindre stark inriktning mot den icke-akademiska arbetsmarknaden. Vi vet av erfarenhet att flera av våra doktorander söker sig utanför akademien, precis som på de flesta andra universitet. Många har idag viktiga positioner inom statsförvaltning eller i näringslivet. Som goda exempel kan nämnas Lisa Andersson (2013) på OECD i Paris, Kristina Mohlin (2013) på Environmental Defense Fund i NY, Daniel Zerfu (2010) på African Development Bank och numera IMF. Bland ännu tidigare generationer finns Njuguna Ndungu (1993), som var Kenyas centralbankschef 2007-2015, samt Magnus Henrekson (1990), mångårig chef för IFN.

Någon skulle möjligen se det som ett problem att vårt fokus numera är så starkt på den akademiska arbetsmarknaden att vi mindre väl förbereder doktoranderna för arbete utanför universiteten. Dock tror vi inte att riskerna med detta är särskilt stora. De förmågor som vi odlar hos våra doktorander inför ”job market” – att kunna presentera sin forskning och sig själva på ett effektivt sätt – är rimligen en tillgång vid alla typer av anställningar. Vi tror också att om man är bra nog att få ett attraktivt jobb i den akademiska världen bör man i regel också vara anställningsbar utanför akademien, även om kravprofilerna kan skifta en del. Som en av Sveriges största och mest forskningsintensiva institutioner inom ämnet ser vi det dock som vår viktigaste uppgift att göra våra doktorander anställningsbara på den internationella akademiska arbetsmarknaden.

Doktoranders perspektiv

Doktorandernas inflytande över utbildningen

Doktoranderna på institutionen är sedan många år tillbaka organiserade i Doktorandföreningen. Denna grupp utser en representant till FFUK-NEK, som är beredande organ för forskarutbildningen. Representanter deltar i ärenden som rör forskarutbildningen. I enlighet med lokala regleringar är doktoranderna även representerade i Institutionsrådet. Doktorandföreningen får varje år "trivselpengar" från institutionen som de kan använda för sociala aktiviteter.

Rent allmänt råder en ganska informell och platt organisation på institutionen, vilket gör att doktoranderna inte har alltför stora svårigheter att kunna framföra synpunkter på sin utbildning. Efter det första året av obligatoriska och ganska krävande metod- och teorikurser intensifieras doktorandernas aktiva del i lärandeprocessen för varje år. Under andra årets mer specialiserade kurser kan de typiskt sett välja kurser fritt (ibland efter rådgörande med handledaren) både vid den egna institutionen och vid andra lärosäten. De kan också styra ganska mycket över sin examination på det sättet att denna ofta innefattar att skriva minipapers relaterade till doktorandens egna forskningsintressen. Även kursutbudet under andra året anpassas i stor utsträckning till doktorandernas intresseområden.

Som tidigare nämnts görs sedan en översyn över handledarkonstellationen under år 2. I denna process har doktoranden stort inflytande över vem de önskar att ha som handledare och vad de vill skriva om. Om föreslagna handledare/doktorander är överens om inriktningen och arrangemanget i övrigt passar in i institutionens bemanningsplan, så bekräftar proprefekten sedan den nya konstellationen av handledare varpå prefekten tar formellt beslut.

Doktoranderna har också ofta stort inflytande på och ansvar för att hitta lämpliga forskningsfrågor. Det är mycket ovanligt att riktning eller ämne för avhandlingen bestäms av handledarna. På det sättet har doktoranderna mycket stort inflytande över sin egna lärandeprocess.

Uppföljning

Ibland uppstår problem och friktioner i ett handledarförhållande, t ex att handledare och doktorand inte är överens om arbetets inriktning eller hur det ska genomföras. Som tidigare nämnts refererar GU:s Doktorandregler till situationer såsom denna. Rutinen i sådana fall är att proprefekt först går igenom vad som faktiskt specificerats i ISP och därefter träffar handledare och doktorand för ett informellt möte, ibland tillsammans med prefekt. Hittills har vi alltid lyckats lösa eventuella problem och komma vidare. I vissa fall har handledare självmant valt att stiga åt sidan och låta någon annan handledare ta över utan att någon konfliktsituation uppstått eller att proprefekt eller prefekt behövt ingripa. Enligt vår bedömning innebär sådana förändringar ingen stigmatisering inom handledarkollektivet och synen på handledning är tämligen pragmatisk och prestigelös.

Precis som med kursverksamheten genomförs vid olika tillfällen en anonym utvärdering av handledningen. I denna får doktoranden svara på frågor i ett formulär som sedan samlas in och behandlas av proprefekten. Detta ger en allmän bild av handledningen på institutionen. Om det finns återkommande generella problem diskuteras dessa i FFUK-NEK, vilket senare kan leda till att proprefekten initierar nya regler eller rutiner. GU-NEK planerar att genomföra nästa utvärdering av handledningen under våren 2017.

Institutionstjänstgöring

Förutom den vanliga forskarutbildningen ingår även institutionstjänstgöring med totalt 6-9 månader i doktorandernas anställning, beroende på antagningsår. Denna tjänstgöring görs utöver de 48 månader som doktoranderna förväntas lägga på sin utbildning. Tjänstgöringen innefattar oftast undervisning och handledning på olika nivåer men kan även röra annat såsom utredningsarbete. Vårt mål är att tjänstgöringen ska förbereda doktoranderna för ett liv som forskande lärare inom akademien eller för andra uppgifter utanför akademien. Därför bestäms det specifika innehållet i tjänstgöringen alltid tillsammans med den enskilde doktoranden.

Arbetsmiljö

Vi är medvetna om att det är ett högt arbetstempo på utbildningen och att detta kan leda till stress för vissa doktorander, vilket är något som handledare och proprefekt lyfter med doktoranderna med jämna mellanrum. Vårt arbetsmiljöombud är naturligtvis också tillgängligt för doktoranderna vid behov.

Även den fysiska och psykosociala arbetsmiljön är självfallet viktig. Enligt GU:s Doktorandregler ska följande gälla: ”5.4. Prefekt ansvarar för att doktorand vid studiernas början tilldelas en arbetsplats och kan disponera en egen dator samt får tillgång till annan för studierna nödvändig utrustning. Vidare ansvarar prefekt för att doktoranden ges en god introduktion och får tillgång till relevant information angående regler och rutiner rörande utbildning på forskarnivå.”

GU-NEK erbjuder doktoranderna kontorsplats på institutionen från första dagen. Varje år hålls ett gemensamt möte med alla doktorander där information angående regler och rutiner går igenom. När de nya doktoranderna kommer till institutionen har vi alltid en särskild genomgång med dem. Doktoranderna uppmanas också att delta i GU:s gemensamma introduktionsdag. Vi har även återkommande trivselfrämjande initiativ såsom ”forskarfika” (en gång i månaden), ”after work” (varannan fredag), samt gemensam jul- och sommaravslutning.

Jämställdhetsperspektiv

Jämställdhetsperspektivet i forskarutbildningen kan bedömas på åtminstone tre sätt: Könsfördelningen bland de antagna doktoranderna på forskarutbildningen, könsfördelning bland lärare och handledare på forskarutbildningen, samt jämställdhetsperspektivet i utbildningens innehåll.

Tabell 1 nedan belyser de första två aspekterna. Vad gäller den första aspekten bör man kunna säga att jämställdhetsperspektivet är väl tillgodosett då 56% av doktoranderna är kvinnor medan 44% är män. I den senast antagna kullen av doktorander år 2016 är 5 av 6 kvinnor.

Tabell 1: Antal och andel anställda män och kvinnor per anställningskategori jan 2017 bland forskande och undervisande personal

Anställningskategori	Män	Kvinnor	Summa	% kvinnor
Professorer	13	1	14	7,1
Lektorer/bitr lektorer	18	8	26	30,8
Postdoktorer, forskare	9	7	16	43,7
Doktorander	14	18	32	56,2
Totalt	54	34	88	38,6

Vad gäller fördelningen av lärare och handledare på forskarutbildningen är 7 av 26 kvinnor (27%). Under det första året av obligatoriska kurser har två av kurserna kvinnor som kursansvariga lärare. Detta speglar tyvärr den välkända snedvridningen som återfinns på högre befattningar i universitetsvärlden, inte minst inom ämnet nationalekonomi. Tabell 1 visar en mer detaljerad uppdelning av andelen kvinnor och män per anställningskategori på GU-NEK. Endast 1 av 14 professorer är kvinna medan kvinnorna utgör 30,8% av lektorer/bitr lektorer respektive 43,7% av postdoktorer/forskare. Totalt sett bland undervisande och forskande personal (doktoranderna inräknade) är andelen kvinnor 38,6%.

Förutsättningarna för en vändning i den könsmissiga snedvridningen är goda. I kategorin lektorer/biträdande lektorer är 6 av 12 docenter kvinnor med befordran till professor som nästa karriärsteg. Flera av institutionens kvinnliga docenter har varit mycket framgångsrika avseende såväl vetenskapliga publikationer som externa forskningsanslag (t ex Jessica Coria, Riksbankens Jubileumsfond, Formas; Åsa Löfgren, Mistra; Andreea Mitrut, Wallander/Handelsbanken; Katarina Nordblom, Vetenskapsrådet). Vi förväntar oss att två kvinnor kommer att kunna befordras till professor inom 2-3 år, och ytterligare två kvinnor kommer att uppnå professorskompetens inom 5 år. Institutionens ledning kommer under vårens utvecklingssamtal att särskilt diskutera med våra kvinnliga docenter hur GU-NEK kan stödja dem så att de kan uppnå professorskompetens och bli befordrade. För kravbilden avseende kvalifikationer och kompetens görs ingen skillnad mellan män och kvinnor, men vi har anledning att titta närmare på en rad faktorer som kan leda till att det tar längre tid innan kvinnor blir befordrade till professorer än män. Vi vet t ex att många kvinnor i hög grad engageras i kommitté- och utvärderingsarbete, vilket kan ta mycket tid från forskningen. Stöd från institutionens ledning till individen i prioriteringsfrågor för sådant arbete kan eventuellt vara värdefullt. Vi kommer vidare att överväga att ge extra stöd till vårdnadshavare för små barn, för att förbättra förutsättningarna för denna grupp att fortsätta att meritera sig

forskningsmässigt under en hektisk period i livet. På ett mer allmänt plan anser vi att det är mycket viktigt för jämställdheten att institutionens arbetsmiljö förblir god och inkluderande.

För ca tre år sedan genomförde GU centralt ett initiativ för att identifiera och stödja kvinnliga professorskandidater (dock valde de kvinnliga kandidaterna på GU-NEK att avstå ifrån att delta aktivt i programmet). Ett inslag i detta program bestod i att kartlägga kvalifikationer och kompetens hos kvinnliga docenter vid GU. Bakgrunden var, åtminstone delvis, en farhåga att kvinnor ibland tenderar att avvakta för länge med ansökan om befordran, tills dess att kraven uppfylls med mycket god marginal. Särskilt i en miljö där majoriteten av professorer är män är det nog rimligt att anta att otydlighet i kravbilderna kan leda till att kvinnor väljer att vänta längre än män med befordringsansökan. Vi kommer i utvecklingssamtalen att försäkra oss om att kvinnliga docenter vid vår institution har en mycket tydlig bild av vad som krävs för att uppnå professorskompetens. Ett viktigt dokument i detta sammanhang är institutionens riktlinjer för befordran till professor ([länk](#)).

Vad gäller forskarutbildningens kursinnehåll finns idag inget starkt fokus på genusfrågor eller jämställdhet. Det första årets teori- och metodkurser bör kunna betraktas som könsneutrala. Precis som matematik oftast inte har någon uppenbar könsdimension så har, såvitt vi kan se det, t ex inte heller produktionsteori eller maximum likelihood-estimering i ekonometrin någon uppenbar könsdimension. Författarna till kurslitteraturen som används på GU-NEK är oftast män. Vår bedömning är att det på kort sikt är svårt att kunna uppnå en mer balanserad könsmässig fördelning av författarskapen på kursböckerna. Samtidigt är detta med stor sannolikhet något som också håller på att förändras, då det nu kommer fram världsledande kvinnliga forskare i en omfattning som inte setts tidigare.

Under andra året tillhandahålls kurser till stor del baserat på doktorandernas intresse. Exempel på kurser är arbetsmarknadsekonomi, utvecklingsekonomi och beteendekonomi, områden där genusfrågor har en naturlig och betydande plats. Flera avhandlingar under senare år har också gjort viktiga bidrag vad gäller genusaspekter. Här kan t ex nämnas Anja Tolonen's avhandling från 2015 "Mining Booms in Africa and Local Welfare Effects: Labor Markets, Women Empowerment and Criminality" som bl a behandlar hur öppnandet av guldgruvor påverkar kvinnors ekonomiska ställning i Öst- och Västafrika. Ett annat exempel är Simona Bejenarius avhandling från 2015 "Determinants of Health Capital at Birth: Evidence from Policy Interventions" som bl a behandlar hur ett program riktat mot romska kvinnor i Rumänien påverkat barns hälsa.